

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/365,Wystawa-Represje-wobec-wsi-i-ruchu-ludowego-w-latach-1944-1956-Przemysl-21-listop.html>
12.04.2026, 00:04

Wystawa „Represje wobec wsi i ruchu ludowego w latach 1944-1956” - Przemyśl, 21 listopada 2003 r.

Dnia 21 listopada 2003 r. w Muzeum Narodowym Ziemi Przemyskiej w Przemyślu otwarta została wystawa „Represje wobec wsi i ruchu ludowego w latach 1944-1956” przygotowana przez Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej IPN w Rzeszowie.

Na wystawie zaprezentowanych zostało około 200 fotografii, dokumentów, afiszy propagandowych i rysunków satyrycznych. Jest to efekt przeprowadzenia przez pracowników rzeszowskiego OBEP IPN szerokiej kwerendy w archiwach, muzeach, bibliotekach i w zbiorach osób prywatnych.

Sięgnęliśmy wstecz, przed wyznaczone tematem wystawy ramy czasowe - do roli ruchu ludowego w okresie międzywojennym i w latach drugiej wojny światowej. Działalność zakonspirowanych struktur Stronnictwa Ludowego w ramach Polskiego Państwa Podziemnego prezentujemy poprzez postacie ludowców zajmujących czołowe stanowiska w Delegaturze Rządu RP na Kraj oraz poprzez działalność Batalionów Chłopskich.

Przedstawiliśmy również udział działaczy ludowych w „drugiej konspiracji”: w strukturach Zrzeszenia WiN oraz w oddziałach zbrojnego podziemia antykomunistycznego. O procesie szesnastu przywódców Polski Podziemnej przypominają m.in. fragmenty listów osądzonego wówczas Adama Bienia z moskiewskiego więzienia na Łubiance.

Osobna część wystawy przedstawia powstanie Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej oraz linię polityczną obraną przez SL z Stanisławem Mikołajczykiem na czele. Zaprezentowaliśmy ponadto powstanie i rozwój organizacyjny Polskiego Stronnictwa Ludowego oraz walkę, jaką z ramienia PPR prowadził z nim aparat bezpieczeństwa, mordując, aresztując i inwigilując działaczy stronnictwa. Wiele z tych dokumentów pochodzi z archiwum Instytutu Pamięci Narodowej. Ukazaliśmy także przymusowe zjednoczenie ruchu ludowego, które położyło kres istnieniu PSL.

Przedstawiliśmy metody przeprowadzania przez władze komunistyczne reformy rolnej, wprowadzania kolektywizacji, zwalczania zamożnych chłopów - tzw. kułaków, egzekwowania obowiązkowych dostaw. Szczególną wymowę mają skargi ludności wiejskiej na metody zakładania spółdzielni produkcyjnych.

Wreszcie przedstawiamy wydarzenia roku 1956 - okres „odwilży”, z którym wiąże się rozpad spółdzielni produkcyjnych i pewne dowartościowanie rolnictwa indywidualnego. Jak się okazało z perspektywy czasu, ze starcia z totalitarnym systemem wieś wyszła zwycięsko, choć sukces ten został okupiony trudnymi do oszacowania stratami

ekonomicznymi.

Wystawa będzie prezentowana w Muzeum Narodowym Ziemi Przemyskiej w Przemyślu (plac Czackiego 3) do końca br.. Zapraszamy do jej odwiedzenia.